

การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย

The Development Rajabhat University Student Leaders' Core Competency in the Upper-Region of Northeastern Thailand

เกรียงไกร ธุระพันธ์¹ กฤตติกา แสนโภชนี² อนุชา นิลประพันธ์³ ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักที่จำเป็นและสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และ 3) เพื่อพัฒนาและประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะหลักผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน 6 ระยะ ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้นำนักศึกษา มีจำนวนสมรรถนะหลัก 5 ด้าน 26 สมรรถนะย่อย สมรรถนะที่ต้องการพัฒนา คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการวางแผนและบริหารจัดการโครงการ และด้านสถิติและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการสื่อสารและการประสานงานตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่เหมาะสมคือการจัดทำหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาการพัฒนา 125 ชั่วโมง ในการพัฒนาเน้นการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีวิธีการพัฒนาสมรรถนะ 11 วิธี

3. การประเมินสมรรถนะหลักก่อนการพัฒนาโดยรวมทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการวางแผนและบริหารจัดการโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงว่าหลังกระบวนการฝึกอบรมตามขั้นตอนต่างๆ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

คำสำคัญ: การพัฒนา สมรรถนะหลัก ผู้นำนักศึกษา

Abstract

The purposes of this research and development study were 1) to study the requirement and need for development of Rajabhat university student leaders' core competencies in the upper-region of Northeastern Thailand, 2) to find guidelines to develop Rajabhat university student leaders' core competencies in the upper-region of Northeastern Thailand and 3) to develop and evaluate the development of Rajabhat university student

¹นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²อาจารย์ ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³อาจารย์ ประจำสาขาวิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

⁴อาจารย์ ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

leaders' core competencies in the upper-region Northeastern Thailand. The research was divided to 3 stages and 6 phases as follows:

1. There were 5 aspects and 26 elements of required core competencies of Rajabhat university student leaders. The competencies needed for development in 5 aspects were sorted in descending order as follows: 1) ethics, 2) leadership and reaction with others, 3) project planning and management, 4) statistics and information technology skill and 5) communication and coordination.

2. The appropriated guideline to develop of Rajabhat university student leaders' core competencies in the upper Northeastern Thailand was to set training curriculum that comprised 8 learning units within 125 hours or 3 weeks. The development emphasized on practical performance included 11 methods.

3. The evaluation of core competency in 3 aspects: 1) ethics, 2) leadership and interaction with others, and 3) project planning and management before the development were at the moderate level. As a whole, it was at a high level in each aspect after the development. Using t-test to compare core competencies before and after the development it showed statistical significance level of .01. Thus there were positive development after the training course.

Keywords: development, core competency, student leaders

ความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีวิสัยทัศน์ คือ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

จากทิศทางการพัฒนาข้างต้นจะเห็นว่าสถาบันการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างและผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะรับการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสถานการณ์ของโลก แผนพัฒนาอุดมศึกษาไทย ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) ได้มีเป้าประสงค์ในเรื่องยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย พัฒนาบัณฑิตที่มี

คุณภาพ สามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นในอนาคต (คณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2555)

ในอดีตผู้นำนักศึกษามีบทบาทสำคัญเด่นชัดและเข้มแข็ง ทั้งในระดับการดำเนินกิจกรรมในมหาวิทยาลัย หรือในด้านสังคมและการเมืองระดับประเทศ แต่ในปัจจุบันเมื่อสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และค่านิยมสังคมในระดับการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้นำองค์กรกิจกรรมก็ยังขาดความรู้ ขาดทักษะขาดประสบการณ์ ขาดอุดมการณ์ และขาดภาวะผู้นำในการทำงาน ขาดกิจกรรมที่เป็นรูปแบบใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งเมื่อนักศึกษาจบการศึกษากลายเป็นบัณฑิตและออกไปทำงานในองค์กรต่างๆ พบว่า นักศึกษามี

จุดบกพร่องในด้านต่างๆ เช่น บกพร่องในด้านความนับถือและเกรงใจผู้อื่น บกพร่องในจริยธรรม มุ่งหวังแต่ประโยชน์ส่วนตน ขาดความอดทน ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีความรับผิดชอบ และขาดภาวะผู้นำ (ทบทวนมหาวิทยาลัย, 2538) ซึ่งสอดคล้องกับ จีรวัฒน์ วีรังกร (2542) ที่ได้ทำการศึกษาพบว่าผู้นำนักศึกษาในปัจจุบันขาดภาวะผู้นำ ขาดบารมี ถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้ปัญหาทวีความรุนแรงขึ้น แนวทางการแก้ไขก็คือเริ่มจากตัวผู้นำนักศึกษาและกระจายสู่ นักศึกษาต่อไป การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้นำนักศึกษาจึงควรพัฒนาให้ผู้นำนักศึกษา มีความรอบรู้ทุกด้าน มองการณ์ไกล มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ฉลาด ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ เตรียมพร้อมเป็นผู้นำ รอบรู้ด้านการบริหารและพัฒนาตนเองเสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีมนุษยสัมพันธ์สูง มีธรรมาจริยดี (พุทธกาล วัชร, 2539) จากการศึกษาทั้งในเอกสาร และการสอบถามความคิดเห็นพบว่าปัญหาในการทำงานให้มีประสิทธิภาพอุปสรรคที่สำคัญคืออยู่ในตัวผู้นำนักศึกษาเอง ทั้งในด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม บุคลิกภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, 2555)

ในปัจจุบันองค์การของเอกชนชั้นนำได้นำแนวคิดสมรรถนะไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานมากขึ้น (พลู เดชะรินทร์, 2546) แสดงว่า core competency จะมีบทบาทสำคัญที่จะเข้าไปช่วยให้งานบริหารประสบความสำเร็จ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะดังกล่าวถ้าหากมีแนวทางการพัฒนาผู้นำนักศึกษาก็จะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของผู้นำนักศึกษาในยุคปัจจุบันได้ โดยเฉพาะการเตรียมรับมือกับสภาวะเศรษฐกิจสังคมและ

วัฒนธรรมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (วงศ์วีระวรรณพงศ์, 2556) การพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะสมรรถนะหลักของผู้นำนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญหากขาดการพัฒนาสมรรถนะหลักที่ถูกวิธีจะส่งผลเสียต่อการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลเสียโดยตรงต่อมหาวิทยาลัยซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรฐานงานประกันคุณภาพทางการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักที่จำเป็นและสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลักผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย
3. เพื่อประเมินการการพัฒนาสมรรถนะผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ระยะที่ 1

ศึกษาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในการพัฒนาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

1. กลุ่มเป้าหมาย คือบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงด้านงานการบริหารกิจการนักศึกษา อดีตผู้นำนักศึกษาที่เคยศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ นายกองค์การ

บริหารนักศึกษา และนักสื่อสารมวลชน จำนวน 1 คน
รวมทั้งหมด 11 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะหลักที่
จำเป็นของผู้หน้านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขต
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบ
สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. ระยะเวลาที่ศึกษา จำนวน 2 เดือน
ระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2556

ขั้นตอนที่ 1 ระยะที่ 2

สำรวจสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาของผู้หน้า
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

1. กลุ่มเป้าหมาย 1) กลุ่มผู้บริหารกิจกรรม
นักศึกษา รวม 98 คน 2) กลุ่มผู้นำองค์กรนักศึกษา
รวม 47 คน และกลุ่มที่ 3 เป็นนักศึกษาโดยทั่วไป
จำนวน 398 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะหลักที่
ต้องการพัฒนาของผู้หน้านักศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่
แบบสอบถาม

4. ระยะเวลาที่ศึกษา จำนวน 2 เดือน
ระหว่างเดือนธันวาคม 2556 – มกราคม 2557

ขั้นตอนที่ 2 ระยะที่ 1

หาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้หน้า
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญและมี
ประสบการณ์ตรงทางด้านการพัฒนานักศึกษาและ
ผู้เชี่ยวชาญสหวิทยาการ จำนวน 9 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะหลักที่
ต้องการพัฒนาที่สำรวจในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 3 ด้าน
เรียงจากด้านที่ต้องการมากที่สุดตามลำดับ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่แบบ
สนทนากลุ่ม

4. ระยะเวลาที่ศึกษา จำนวน 2 เดือน
ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2557

ขั้นตอนที่ 2 ระยะที่ 2

หาความเหมาะสมและความสอดคล้องของ
หลักสูตรการพัฒนา

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญและมี
ประสบการณ์ตรงทางด้านการพัฒนานักศึกษาและ
ผู้เชี่ยวชาญสหวิทยาการ จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ฉบับที่ 1
แบบสอบถามความเหมาะสม และฉบับที่ 2
แบบสอบถามความสอดคล้องขององค์ประกอบโครง
ร่างแนวทางการพัฒนา

3. ระยะเวลา จำนวน 2 เดือน ระหว่างเดือน
กุมภาพันธ์-มีนาคม 2557

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ระยะที่ 1

การดำเนินการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้หน้า
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

1. กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ทดลองใช้หลักสูตร
พัฒนาสมรรถนะหลักของผู้หน้านักศึกษากับผู้หน้านักศึกษา
แบบเจาะจง จำนวน 20 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ กระบวนการพัฒนา
ตามคู่มือหลักสูตร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คู่มือ
หลักสูตรการพัฒนา

4. ระยะเวลา จำนวน 2 เดือน ระหว่างเดือน
เมษายน – พฤษภาคม 2557

ขั้นตอนที่ 3 ระยะที่ 2

ประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้
นำ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

1. กลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับการพัฒนา เพื่อนที่เข้า
รับการพัฒนาคีฬาย และอาจารย์ที่ปรึกษา รวม 80 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลการพัฒนา
สมรรถนะหลักของผู้นำนักศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่
แบบสอบถามก่อน-หลังจากการพัฒนา แบบสอบถาม
ความพอใจ และแบบประเมินความสำเร็จ

4. ระยะเวลา จำนวน 2 เดือน ระหว่างเดือน
เมษายน – พฤษภาคม 2557

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้นำนักศึกษา
มีจำนวนสมรรถนะหลัก 5 ด้าน 26 สมรรถนะย่อย
ประกอบด้วย ด้านการสื่อสารและการประสานงาน
จำนวน 5 สมรรถนะย่อย ด้านสถิติและทักษะการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศ 6 สมรรถนะย่อย ด้านคุณธรรม
จริยธรรมสำหรับผู้นำกิจกรรมนักศึกษา จำนวน 6
สมรรถนะย่อย ด้านการวางแผนและบริหารจัดการ
โครงการ จำนวน 4 สมรรถนะย่อย และด้านภาวะผู้นำ
และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จำนวน 5 สมรรถนะย่อย

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะที่ต้องการ
พัฒนาของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย จำนวน
5 ด้าน ต้องการมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย

ตามลำดับคือ ลำดับที่ 1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม
ลำดับที่ 2 ด้านภาวะผู้นำและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
ลำดับที่ 3 ด้านการวางแผนและบริหารจัดการ
โครงการ ลำดับที่ 4 ด้านสถิติและทักษะการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศ และลำดับที่ 5 ด้านการสื่อสาร
และการประสานงาน

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของ
ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออก
เฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่เหมาะสมคือการ
จัดทำหลักสูตรอบรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนา
สมรรถนะ ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลา
การพัฒนา 125 ชั่วโมง หรือประมาณ 3 สัปดาห์ ใน
การพัฒนาเน้นการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีวิธีการ
พัฒนาสมรรถนะ 11 วิธี และมีเกณฑ์การประเมินที่
ชัดเจน

4. การประเมินสมรรถนะหลักก่อนการพัฒนา
โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม
จริยธรรม ด้านภาวะผู้นำและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
และด้านการวางแผนและบริหารจัดการโครงการ
อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาโดยรวมอยู่
ในระดับมากทุกด้าน เมื่อนำผลค่าเฉลี่ยการพัฒนา
สมรรถนะหลักก่อนและหลังการพัฒนามาเปรียบเทียบ
กันโดยใช้สถิติ t-test พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังกระบวนการ
ฝึกอบรมตามขั้นตอนต่างๆ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมดีขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

5. ผู้เข้ารับการพัฒนามีความพึงพอใจต่อ
หลักสูตรโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ผลการประเมินระดับความสำเร็จของ
หลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะหลักโดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด และเป็นรายหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก
ที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสมรรถนะหลักที่จำเป็นที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการวิเคราะห์สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาที่ได้จากการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดปรากฏผลดังนี้

ผลการศึกษาและวิเคราะห์สมรรถนะหลักที่เป็นจำเป็นของผู้หน้านักศึกษา มีจำนวนสมรรถนะหลัก 5 ด้าน 26 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วย ด้านการสื่อสารและการประสานงาน จำนวน 5 สมรรถนะย่อย ด้านสถิติและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6 สมรรถนะย่อย ด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้นำกิจกรรมนักศึกษา จำนวน 6 สมรรถนะย่อย ด้านการวางแผนและบริหารจัดการโครงการ จำนวน 4 สมรรถนะย่อย และด้านภาวะผู้นำและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จำนวน 5 สมรรถนะย่อย เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะจะสอดคล้องกับณัฐสุรีย์ หวังสถิต ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงานคนบติในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน การประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตร คุณลักษณะความเป็นผู้นำ การมีความรับผิดชอบต่องาน (ณัฐสุรีย์ หวังสถิตวงศ์, 2547) สอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมวิทย์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารกิจการนักศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (เฉลิมวิทย์ ฉิมตระกูล, 2550) พบว่าสมรรถนะหลักมีจำนวน 6 สมรรถนะหลักได้แก่ ทักษะในการทำงานเป็นทีม ความคล่องตัวกระฉับกระเฉงกระตือรือร้น ความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการที่สร้างปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนานักศึกษา

การสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร และความยืดหยุ่นและปรับตัวได้สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของวิทยา จันทรศิริ ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบสมรรถนะจำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการวางแผนและการจัดการ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านจริยธรรม (วิทยา จันทรศิริ, 2551) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนเนก เทียนบุษฯ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อเตรียมคนเข้าสู่งาน ประกอบด้วย 29 หน่วยสมรรถนะ และ 125 หน่วยสมรรถนะย่อย ได้แก่สมรรถนะเพื่อการดำรงชีวิตประกอบด้วยการพัฒนาอาชีพ สัญลักษณ์ในชีวิต สุขวิถีและชีวิตพอเพียงสมรรถนะหลักเพื่อการทำงานประกอบด้วยการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสมรรถนะพื้นฐานประกอบด้วยการสื่อสาร การประยุกต์ใช้ตัวเลข และเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะที่สถานประกอบการให้ความสำคัญที่สุดคือสมรรถนะหลักด้านการสื่อสารโดยเฉพาะสมรรถนะด้านการพูด (อนเนก เทียนบุษฯ, 2552)

การหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้หน้านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย
ปรากฏผลดังนี้

1. วิธีการหาแนวทางการพัฒนา

การหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้หน้านักศึกษา ใช้วิธีการสนทนากลุ่มซึ่งสอดคล้องกับ วิมาน แมนคำ (2552) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับเฉลิมวิทย์ ฉิมตระกูล (2550) ได้

ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะหลักของผู้บริหารกิจการ นักศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งวิธีการหาแนวทางการพัฒนาโดยใช้กระบวนการ สอนทบทวนกลุ่มการสอนทบทวนเป็นวิธีหนึ่งที่ประหยัดเงิน และเวลาแต่ต้องมีการวางแผนเตรียมการอย่าง เหมาะสมและเรื่องที่สนทนากลุ่มนั้นเป็นเรื่องที่กลุ่มให้ ความสนใจด้วย การสนทนากลุ่มจึงเป็นการนั่งสนทนากัน ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มตามปกติในระหว่าง การสนทนาจะมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้คอยจุดประกาย การสนทนา เพื่อเป็นการชักจูงใจให้บุคคลกลุ่มนี้ได้ แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางในการ สนทนาให้ได้กว้างขวางลึกซึ้งและละเอียดที่สุดเท่าที่จะ ทำได้ และต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองด้วย เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลในลักษณะที่มีเนื้อหาสาระหรือเป็น ข้อมูลเชิงคุณภาพ (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543) โดยผู้วิจัยได้เลือกวิธีการได้มาซึ่งกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือ (snowball technique) ซึ่งเป็น วิธีการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือเพื่อตอบใน ประเด็นปัญหาการวิจัย

2. รูปแบบและวิธีการพัฒนา

รูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม คือจัดทำ หลักสูตรอบรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนา สมรรถนะหลักของเจียงเหนือตอนบน ประเทศไทย กระบวนการ พัฒนาสมรรถนะมี 5 ขั้น คือ 1) ปรับ แนวคิดพื้นฐาน 2) พัฒนางานแบบเข้ม 3) เติบโต ประสิทธิภาพ 4) ฝึกงานพัฒนาทักษะ และ 5) สัมมนา การฝึกประสบการณ์ และประเมินผลสำเร็จ ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาการพัฒนา 125 ชั่วโมง หรือประมาณ 3 สัปดาห์ ในการพัฒนาเน้น การนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีวิธีการพัฒนาสมรรถนะ 11 วิธี โดยใช้เครื่องมือในการประเมินผลรวมเชิง พฤติกรรม และใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย โดย

ประเมินทั้งก่อนและหลังการพัฒนา และมีเกณฑ์การ ประเมินที่ชัดเจน ทั้งนี้รูปแบบและวิธีการพัฒนา สอดคล้องกับการวิจัยของรัตติกรณ์ จงวิศาล (2543) ศึกษาเรื่อง ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำหรับผู้นำนิสิตในมหาวิทยาลัย และเพื่อศึกษาผลของ การฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำหรับผู้นำ นิสิตในมหาวิทยาลัย มีขั้นตอนการวิจัย 6 ขั้นตอน สอดคล้องกับ เอกชัย เอื้อเพื่อ (2537) ศึกษาเรื่อง การ พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ (leadership) และด้าน การทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย รามคำแหงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษามีความรู มีเจตคติที่ดี และมีทักษะในด้านความเป็นผู้นำ และ ด้านการทำงานเป็นกลุ่ม มีขั้นตอนในการวิจัย 4 ขั้นตอน และสอดคล้องกับ วิทยา จันทศิริ (2551) ได้ ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักของ ผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ มีความ มุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์หาสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อการ ปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาหลักสูตรและวิธีการพัฒนา สมรรถนะหลัก และเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรและ วิธีการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุน ในมหาวิทยาลัยของรัฐ การวิจัยกำหนด 6 ขั้นตอน วิธีการพัฒนาสมรรถนะหลักทั้ง 5 ด้าน มี 9 เทคนิควิธี มีเนื้อหาครอบคลุมทุกสมรรถนะ ประกอบด้วย 9 หน่วย การเรียน ระยะเวลาการพัฒนา 180 ชั่วโมงหรือประมาณ 5 สัปดาห์ในการพัฒนาเน้นการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ในรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะหลักผู้นำนักศึกษา มีจุดเด่นที่มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อพัฒนา ทักษะตามระยะเวลาจำนวนชั่วโมงที่กำหนด

ผลการประเมินการใช้หลักสูตรและการพัฒนาสมรรถนะหลักของของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเทศไทย ปรากฏผลดังนี้

ผู้เข้ารับการพัฒนาระดับตนเองและประเมินโดยตนเอง ประเมินโดยเพื่อน ประเมินโดยพี่เลี้ยง และประเมินโดยอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่าสมรรถนะหลักก่อนการพัฒนาโดยรวมทั้ง 3 ด้านสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อนำผลค่าเฉลี่ยการพัฒนาสมรรถนะหลักก่อนและหลังการพัฒนามาเปรียบเทียบกันโดยใช้สถิติ t-test พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังการพัฒนาสมรรถนะมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ศิริ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ สมรรถนะหลักก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการพัฒนามีค่าเฉลี่ยสมรรถนะหลักสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่าง 80 - 90 คะแนนหรือค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.00 – 4.50 สอดคล้องกับรัตติกรณ์ จงวิศาล (2543) ศึกษาเรื่อง ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าผู้นำนิสิตที่ได้รับการอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีเจตนาที่ดีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงหลังการฝึกอบรม มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ผู้นำประเมินตนเอง และภาวะผู้นำที่ผู้ร่วมงานประเมินผู้นำหลังเสร็จสิ้นการทดลองมากกว่าผู้นำนิสิตที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับอติญาณ์ ศรีเกษตรริน (2543)

ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติก่อนและหลังการใช้หลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์และเจตคติหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับ เอกชัย เอื้อเพื่อ (2537) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ (leadership) และด้านการทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติก่อนและหลังการใช้หลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ และเจตคติหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ วิมาน แมนคำ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า มีความรู้หลักการฝึกอบรม มากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพฤติกรรมระหว่างการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมากทุกข้อ ดังนั้นการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ สร้างทักษะและเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เข้ารับการอบรมจึง มีใช้ฝึกอบรมแต่ระดับสูงโดยละเอียดระดับต่ำ ระดับกลาง ต้องให้ทั่วถึงทุกคน (วิจิตร อวาทกุล, 2540)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้นำนักศึกษามีองค์ความรู้ที่น่าสนใจคือเน้นการพัฒนาผู้นำนักศึกษาให้เป็นผู้มี “คุณธรรม นำความรู้” มีวิธีการพัฒนาอย่างหลากหลาย จุดเด่นคือเน้นการฝึกประสบการณ์เพื่อ

เพิ่มทักษะในการทำงาน และหลังการพัฒนาผู้ได้รับการพัฒนามีพฤติกรรมด้านสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการวางแผนและบริหารจัดการ และด้านภาวะผู้นำและการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นก่อนการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาและทำความเข้าใจในแนวทางการคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนเพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและดำเนินการพัฒนาได้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. ควรสร้างทีมวิทยากรให้สามารถนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรฝึกอบรมโดยมีการประชุมปรึกษาหารือสร้างความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอและวิทยากรต้องมีลักษณะที่สร้างกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นวิทยากรกระบวนการมากกว่าการเป็นวิทยากร

3. ผู้ดำเนินการพัฒนาและวิทยากรหลักควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมีเจตคติและมีทักษะในการพัฒนาเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ควรศึกษาและปรับปรุงในส่วนของเอกสารความรู้ความเข้าใจและเอกสารการจัดกิจกรรมใบงานให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. (2555). **ทิศทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาภายใต้ภาวะวิกฤติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ.

เฉลิมวิทย์ จิมตระกูล. (2550). **สมรรถนะหลักของผู้บริหารกิจการนักศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย**. คุษุณินพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซ็นต์จอร์ห์น.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2538). **รายงานประจำปี 2538**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). **เทคนิคและเครื่องมือทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ (สกว.).

พลู เดชะรินทร์. (2546). **กลยุทธ์ใหม่ในการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ผู้จัด.

พุทธกาล วัชร. (2539). **วิสัยทัศน์ในการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนา นักศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2555). **รายงานการสำรวจสภาพปัญหาการทำงานของผู้นำนักศึกษา**. อุดรธานี : สาขาวิชาการพัฒนาลังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). **ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. ปรินพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วงศ์วีระ วรรณพงศ์. (2556). **ปฐมนิเทศผู้นำนักศึกษาใหม่ ประจำปีการศึกษา 2556**. อุดรธานี : กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (เอกสารอัดสำเนา).

วิจิตร อวະกุล. (2537). **การฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยา จันทรศิริ. (2551). **การพัฒนาสมรรถนะหลัก
ของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร
สายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ
กรณี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .
มหาสารคาม : ดุษฎีนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**

วิมาน แมนคำ. (2553). **การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ
ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาตรี. นครราชสีมา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.**

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ.
(2555). **ข้อมูลสถาบันการศึกษา**

**ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ
อติญาณ์ ศรีเกษตริน. (2543). การสร้างหลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำ
สำหรับนักศึกษาพยาบาล. ปริญญาโท
กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**

เอกชัย เอื้อเฟื้อ. (2537). **การพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้าน
ความเป็นผู้นำและด้านการทำงานเป็น
กลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย
รามคำแหง. ปริญญาโท กศ.ด. (การ
อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**